

Η Άλις Σβάρτερ στην Αθήνα

Λίγα από τις πιο γνωστές και μαχητικές γυναίκες του ριζοσπαστικού κινήματος της Ευρώπης, η Άλις Σβάρτερ, επισκέφθηκε την Αθήνα για δυο μέρες. Κλεσαμένη του Γερμανικού Ινστιτούτου Γκαίτε, μίλησε στις 26 Νοεμβρίου με θέμα: «Το Γυναίκειο Κίνημα στην Ελλάδα και Γερμανία». Την επομένη το πρωί έδωσε συνέντευξη τύπου στο βιβλιοπωλείο της Ελένης Παμπούκη.

Η Άλις Σβάρτερ είναι επίσης εκδότρια του πιο πετυχημένου ίσως (από κυκλοφοριακή κυρίως άποψη) Ευρωπαϊκού φεμινιστικού περιοδικού, που ονομάζεται «EMMA». Αυτή τη στιγμή πουλάει 100.000 τεύχη, αριθμό που εκείνη βρίσκει μικρό για 60.000.000 κατοίκους, όταν όπως λέει ασήμαντες φυλλάδες στην Γερμανία φθάνουν να κυκλοφορούν σε 2 εκατομμύρια αντίτυπα. Το περιοδικό αυτό βγαίνει σε επαγγελματική βάση και το προσωπικό του αμειβεται ανάλογα με την εργασία που προσφέρει. Η Άλις Σβάρτερ αγωνίστηκε σκληρά για να το επιβάλει και να του εξασφαλίσει εμπορική επιτυχία, αλλά σήμερα, όπως είπε η ίδια, το όνομα EMMA είναι περίπου ταυτόσημο της φεμινίστριας.

Η Άλις Σβάρτερ δεν έχει κάνει κλασικές Πανεπιστημιακές σπουδές κι αυτό φαίνεται, όπως είπε, «στον τρόπο της ζωής μου και στον τρόπο της γραφής μου». Είναι συγγραφέας εννέα περίπου βιβλίων, αλλά στην Ελλάδα έγινε γνωστή από το βιβλίο της: «Η μικρή διαφορά και οι μεγάλες της συνέπειες», που μεταφράστηκε και εκδόθηκε το 1979. Ελπίζουμε να κυκλοφορήσει γρήγορα στα ελληνικά και το βιβλίο της «Η Σιμόν ντε Μπωβουάρ σήμερα», όπου κάνει μια ενδιαφέρουσα ανάλυση του έργου της Μπωβουάρ, στην οποία πιστεύει με φανατισμό και την αναφέρει πολλές φορές στις ομιλίες της.

Θα αναφέρουμε πιο κάτω μερικά αποσπάσματα τόσο από την ομιλία της όσο και από την συνέντευξη τύπου που έδωσε. Πρέπει ωστόσο να πούμε ότι οι αναφορές της για το γυναίκειο κίνημα στην Ελλάδα ήταν περιορισμένες και άρχιζαν από το 1974 και έπειτα.

Άμβλωση: — Στην Γερμανία δεν έχουν λύσει ακόμη το πρόβλημα της άμβλωσης, ενώ πριν από 15 χρόνια είχαν ξεκινήσει αρκετά πρωτοποριακά, τώρα ξαναβρισκό-

νται και πάλι εκεί όπου ήταν πριν από 15 χρόνια. Η άμβλωση τιμωρείται με ποινή 2-3 χρόνων, ακόμα κι αν η εγκυμοσύνη είναι μικρότερη των 12 εβδομάδων.

Υπάρχει μια παράγραφος στο νόμο που λέει ότι η άμβλωση επιτρέπεται κατ' εξαίρεση σε περίπτωση εξαιρετικής ανάγκης έπειτα από άδεια γιατρού ή ψυχολόγου. Υπάρχει μια μόνο δυνατότητα παρέμβασης του γυναίκειου κινήματος: Με μια καταγγελία στο Ανώτατο Δικαστήριο που θα υποστηρίζεται από το 1/3 της Εθνοσυνέλευσης. Αλλά για να γίνει καινούργιο σχέδιο νόμου χρειάζεται για την ψήφισή του την πλειοψηφία, δηλαδή το 50% συν ένα.

Ζητήθηκε από τα κόμματα που δεν αντιτίθενται στο νέο νομοσχέδιο (σοσιαλιστές, πράσινους και μερικούς ανεξάρτητους) να το προωθήσουν. Αλλά το αξιολογούμενο είναι ότι οι σοσιαλδημοκράτες - που τους είχαν ψηφίσει οι γυναίκες πριν από 10 χρόνια γι' αυτόν ακριβώς το λόγο - τώρα αδιαφόρησαν.

Εργασία: — Για το θέμα της εργασίας της γυναίκας, είπε ότι παρόλη την υπόγεια προπαγάνδα που γίνεται για να ξαναγυρίσει η γυναίκα στο σπίτι της και να περιοριστεί στο νοικοκυριό της, υπάρχουν σήμερα στη Γερμανία 11.000.000 εργαζόμενες γυναίκες, δυο εκατομμύρια περισσότερες από τότε που άρχισε το γυναίκειο κίνημα.

Παρ' όλα αυτά τα 2/3 ως 2/5 της έμμεσης εργασίας γίνεται από γυναίκες που αμειβονται χειρότερα από τους άντρες. Γενικά, οι γυναίκες παίρνουν το 1/10 της αμοιβής των αντρών. Τέλος, ετόνισε ότι οι γυναίκες πρέπει να διεκδικήσουν τη θέση τους στην αγορά εργασίας, γιατί τώρα περισσότερο από ποτέ κινδυνεύουν και πάλι να βρεθούν κλεισμένες στα σπίτια τους και εξαρτημένες οικονομικά από τους άντρες.

Βία: — Επισήμανε την αύξηση κάθε μορφής βίας ενάντια στις γυναίκες. Μια στις δυο γυναίκες έχει την εμπειρία ενός βιασμού. (Δεν εξαιρεί ούτε τον βιασμό που γίνεται μέσα στα πλαίσια του γάμου).

Ένα στα τρία κορίτσια βιάζεται αιμομιτικά μέσα στην ίδια του την οικογένεια.

Η ταπείνωση της γυναίκας που βιάζεται είναι τόσο μεγάλη, που πολλές γυναίκες δεν μπορούν να την αντέξουν.

Η βία αυξάνεται όχι μόνο στους δρόμους αλλά ανάμεσα στα αντρόγυνα και στους φίλους.

Πορνεία: — Στη Δυτική Γερμανία η πορνεία έχει απλωθεί πολύ και αφορά όλες τις κοινωνικές τάξεις, ενώ άλλοτε περιοριζόταν περισσότερο στις κατώτερες. Υπάρχουν νέες μορφές πορνείας, όπως η πορνεία μέσα από το τηλέφωνο. Νέες γυναίκες από την αστική τάξη, φοιτήτριες και νοικοκυρές, εκδίδονται ευκαιριακά για να αυξήσουν τα εισοδήματά τους.

Στη Δυτική Γερμανία υπάρχει επίσης το πρόβλημα της νεανικής πορνείας, κορίτσια που εκδίδονται σε ηλικία 12-13 ετών.

Πολλές φορές τα ναρκωτικά είναι ο δρόμος που οδηγεί στην πορνεία. Αναγκάζονται να εκδίδονται για να κερδίσουν χρήματα που θα τους επιτρέψουν ν' αγοράσουν τη δόση τους.

Επικίνδυνες για τον φεμινισμό ιδέες:

— Βρίσκει επικίνδυνες για τον φεμινισμό μερικές ιδέες που αρχίζουν να προωθούνται μέσ από μερικά κινήματα. Όπως λόγω χάρη το κίνημα για την ειρήνη, που παρουσιάζει τις γυναίκες σαν από τη φύση τους πιο ειρηνικές από τους άνδρες. Ενώ οι φεμινίστριες πιστεύουν ότι δεν έχουν «από φύση» τέτοια χαρακτηριστικά, αλλά όλα αυτά έχουν να κάνουν με το ρόλο και τη θέση που έδωσε στη γυναίκα ο πολιτισμός μέχρι σήμερα.

Επίσης οι γυναίκες περιγράφονται σαν λιγότερο «λογικές» από τους άντρες και περισσότερο «φιλάφροες». Αυτή η άρνηση της λογικής, που θεωρείται αντρική, συνοδεύεται με έξαρση μυστικισμού. Υπάρχουν λόγου χάρη γυναικείες ομάδες στην Ιταλία που έχουν αρχίσει να τείνουν σ' έναν έντονο μυστικισμό με θρησκευτικά στοιχεία.

Αυτονομία του γυναικείου κινήματος: — Εκδήλωσε την απογοήτευσή της για όλα τα υπάρχοντα γερμανικά κόμματα, μη εξαιρουμένου και του κόμματος των πρασίνων. Γι' αυτό μέσα από το περιοδικό EMMA ήταν αποφασισμένη ν' ασκήσει κάποια πίεση για τις εκλογές του Ιανουαρίου. Πιστεύει ότι το γυναικείο κίνημα πρέπει να

παραμείνει αυτόνομο για να μπορεί ν' ασκεί πιέσεις προς όλα τα κόμματα.

Πιστεύει ότι οι γυναίκες εξακολουθούν να κατέχουν μέσα στα κόμματα τις χειρότερες θέσεις, και το χειρότερο είναι ότι στις περισσότερες περιπτώσεις τάσσονται με το μέρος του κόμματος και όχι με το μέρος των γυναικών.

Εξουσία: — Οι γυναίκες πρέπει να πάνουν να κρύβονται πίσω από τις γυναικείες ομάδες τους, και να μάθουν να βγάζουν προς τα έξω την ατομική τους ευθύνη. Η Σιμόν ντε Μπωβουάρ λέει ότι «οι γυναίκες πρέπει να μάθουμε ν' αρχίσουμε να λέμε **εγώ** πριν να λέμε **εμείς**. Πρέπει να τολμήσουμε να υπάρχουμε σαν άτομα, να υπάρχει η ατομική πορεία ταυτόχρονα με τη συλλογι-

κή. Πρέπει να μάθουμε να παίρνουμε τις ευθύνες μας σαν άτομα και να μην παραμείνουμε άτομες χωρίς πρωτοβουλία.

Με την ανάληψη κάποιας εξουσίας, υπάρχει πάντα ο κίνδυνος της διαφθοράς τόσο στις γυναίκες όσο και στους άντρες. Υπάρχουν όμως μερικές γυναίκες που δεν πρόδωσαν ποτέ τις θέσεις τους.

Φοβόμαστε την αντίληψη της εξουσίας, γιατί εξουσία σημαίνει υπευθυνότητα, σημαίνει να απολογησαι γι' αυτό που κάνεις.

Η γυναικεία σκέψη είναι διαποτισμένη από την πατριαρχική νοστροπία. Και είναι πολύ δύσκολο ν' αμφισβητούμε συνέχεια τους παραδοσιακούς μας ρόλους. Από αυτό προέρχεται και η ανασφάλεια που νιώθουμε όταν δεν πατάμε σε γνωστό μας έδαφος.